

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תורה שבעל פה

בית, חינוך ומשפחה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	(16x4)	—	64 נקודות	
{	פרק שני	—	(12x3)	—	36 נקודות
	אנ:				
	פרק שלישי				
סך הכול				—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (64 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. "טובים השניים מן האחד"

- א. כתוב שני דברים שבני זוג צריכים לבדוק כדי לקבוע את התאמתם לקראת נישואין. (4 נקודות)
- ב. (1) הרב אליהו דסלר ציטט את דברי המדרש האלה: "כל שאין לו אישה... אינו אדם שלם" (בראשית רבה, יז, ב). הסבר מדוע אדם שאין לו אישה אינו אדם שלם.
- (2) על פי הרב אליהו דסלר, הסבר מה גורם לאהבה בין בני זוג, ומה גורם לדעיכת האהבה ביניהם. (7 נקודות)
- ג. על פי ההלכה, אדם חייב להוליד בן ובת כדי לצאת ידי חובת מצוות "פרו ורבו" מדאורייתא. כתוב מהי החובה שקבעו חכמים נוסף על החובה מדאורייתא, והסבר טעם אַחַד לחובה שקבעו חכמים. (5 נקודות)

2. יצר ויצירה

- א. "המסתכל בעריות מעלה על דעתו שאין בכך כלום... והוא אינו יודע שראיית העיניים עוון גדול". (רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ד', הלכה ד') (1) מדוע המסתכל בעריות "מעלה על דעתו שאין בכך כלום"? (2) מדוע ראיית העיניים היא "עוון גדול"? (6 נקודות)
- ב. "התאוה החומרית מולידה גם את גסות המידות" (הרב חיים כהן, "החלבן"). על פי הרב חיים כהן, הסבר מדוע התאוה החומרית מולידה את גסות המידות. (4 נקודות)
- ג. יש כמה הנחיות המיועדות לגברים ולנשים שנמצאים שעות רבות יחד במסגרת מעורבת. ציין שלוש מן ההנחיות האלה. (6 נקודות)

3. קידושין ונישואין

א. מעמד החופה נפתח בברכת האירוסין.

(1) ברכת האירוסין מורכבת משלושה חלקים. כתוב מהו הנושא של שניים מן החלקים.

(2) החתימה של ברכת האירוסין היא: "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין".

הסבר מה מבטאת החתימה של ברכה זו.

(7 נקודות)

ב. ממה הרב צריך להיזהר כאשר הוא מקריא לחתן את המילים "הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל", ומדוע? (4 נקודות)

ג. מהו השלב בחתונה שבו נהוג לקרוא את הכתובה, ומדוע נהוג לקרוא את הכתובה בשלב זה? (5 נקודות)

4. בניית הבית

א. "שלושה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה: עישרתם? עירבתם? הדליקו את הנר!".

(שבת, פרק ב', משנה ז')

(1) "צריך אדם לומר" — על פי הגמרא, כיצד יש לומר דברים אלה, ומדוע יש לומר אותם דווקא בדרך זו?

(2) "בתוך ביתו" — מהי משמעות ההדגשה "בתוך ביתו"?

(8 נקודות)

ב. "אין אדם דר עם נחש בכפיפה [ביחד]" (כתובות, עז, ע"א).

(1) הסבר את המשל ואת הנמשל.

(2) כתוב הלכה אחת שנלמדת ממאמר זה.

(8 נקודות)

5. הסכם קדם-נישואין; עגונה

א. יש המציעים לבני הזוג לחתום לפני הנישואין על "הסכם ממון" או על "הסכם לכבוד הדדי".

(1) הסבר מהו כל אחד מן ההסכמים האלה.

(2) מה מומלץ לעשות לפני חתימה על הסכמים אלה, ומדוע?

(9 נקודות)

ב. (1) מדוע הקלו חכמים בהלכות מסוימות כדי להתיר נשים מעגונות?

(2) בעשרות השנים האחרונות אירעו כמה אירועים היסטוריים שבעקבותיהם נהיו נשים עגונות.

ציין אירוע אחד כזה, וכתוב מדוע נהיו נשים עגונות באירוע זה.

(7 נקודות)

עליך לענות על פרק שני או על פרק שלישי, לפי התכנים שלמדת.**פרק שני** (36 נקודות)אם למדת **פרקים א'-י"א מן החוברת**, ענה על שלוש מן השאלות 6-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).**6. יצר ויצירה**

- א.** על פי רבי נחמן מברסלב, לאחר שאדם חוטא ורוצה לשוב בתשובה, היצר הרע שלו טוען טענה שקרית כדי לגרום לאדם לחשוב שהוא אינו יכול לשוב בתשובה.
מהי הטענה השקרית של היצר הרע? (4 נקודות)
- ב.** "רעה חולה היא אצלנו, שכאשר מתעסקים אנו בצדדי השלמות של גדולינו, הננו מטפלים בסיכום האחרון של מעלתם" (הרב יצחק הוטנר, פחד יצחק, אגרות וכתבים).
(1) הרב יצחק הוטנר מצביע בדבריו על "רעה חולה".
הסבר מהי "רעה חולה" זו, וכתוב מה עלולה להיות ההשפעה השלילית של אותה "רעה חולה" על מי שרוצה להיות "שתול בבית השם".
(2) על פי הרב יצחק הוטנר, מהי הדרך הראויה ללמוד ממעשיהם של גדולי ישראל?
(8 נקודות)

7. מצוות עונה

- א.** מה הן שתי המטרות של מצוות עונה? (4 נקודות)
- ב.** הסבר כיצד באמצעות החיבור הפיזי בין האדם לאשתו, האדם מביא לידי ביטוי את "צלם הא-להים" שבו.
(3 נקודות)
- ג.** (1) כתוב מצב שבו האיש מצווה לקיים חיי אישות עם אשתו (כשהם מותרים זה לזה) אפילו שלא בשעת עונתה.
(2) כתוב מצב אחד שבו לא ראוי שבני הזוג יקיימו חיי אישות אף שהם מותרים זה לזה, והסבר מדוע.
(5 נקודות)

8. טומאה וטהרה

- "נתן הקדוש ברוך הוא שלוש מצוות לנשים, שיהיו הן עיקר בהם..." (הרב יוסף חיים, בן איש חי).
א. (1) אחת מן המצוות האלה היא מצוות נידה. מדוע הנשים הן העיקר במצווה זו?
(2) מה הן שתי המצוות הנוספות, ומהו הביטוי המעשי להיותן של הנשים "עיקר" בשתי המצוות האלה?
(9 נקודות)
- ב.** מדוע מצוות נידה חמורה משתי המצוות האחרות? כתוב סיבה אחת. (3 נקודות)

9. כיסוי ראש

א. בפרשת סוטה נאמר: "ופרע את ראש האשה" (במדבר, ה', י"ח).

מפסוק זה נלמדו שתי אפשרויות בנוגע לדרך שבה אישה נשואה צריכה לנהוג מדאורייתא בשער ראשה.

מה הן שתי האפשרויות? (5 נקודות)

ב. (1) "עניינה של הצניעות אינו לחנוק את היופי הגשמי ואת האהבה הטבעית, אלא להפך...".

(הרב אליעזר מלמד, פניני הלכה)

על פי הרב אליעזר מלמד, הסבר מהי המטרה של הצניעות.

(2) על פי תשובתך על התת-סעיף הקודם, הסבר לפי הרב אליעזר מלמד מדוע אישה נשואה חייבת בצניעות

(כיסוי ראש) יותר מאישה שאינה נשואה.

(7 נקודות)

10. שאלות קצרות

ענה בקצרה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 6 נקודות).

א. איש ואישה שאינם נשואים זה לזה רשאים להיות יחד באותו חדר אם נמצא איתם ילד בן חמש ומעלה.

הסבר מדוע.

ב. על פי הראי"ה קוק, מהי הגבורה שבאה לידי ביטוי בברכה "אוזר ישראל בגבורה" שבברכות השחר?

ג. הסבר את המושגים האלה: "הפסק טהרה", "שבעה נקיים".

עליך לענות על פרק שני או על פרק שלישי, לפי התכנים שלמדת.

פרק שלישי (36 נקודות)

אם למדת **פרקים א'-ו', י'-י"ד מן החובות**, ענה על שלוש מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 12 נקודות).

11. יצר ויצירה

- א.** על פי רבי נחמן מברסלב, לאחר שאדם חוטא ורוצה לשוב בתשובה, היצר הרע שלו טוען טענה שקרית כדי לגרום לאדם לחשוב שהוא אינו יכול לשוב בתשובה.
מהי הטענה השקרית של היצר הרע? (4 נקודות)
- ב.** "רעה חולה היא אצלנו, שכאשר מתעסקים אנו בצדדי השלמות של גדולינו, הננו מטפלים בסיכום האחרון של מעלתם" (הרב יצחק הוטנר, פחד יצחק, אגרות וכתבים).
(1) הרב יצחק הוטנר מצביע בדבריו על "רעה חולה".
הסבר מהי "רעה חולה" זו, וכתוב מה עלולה להיות ההשפעה השלילית של אותה "רעה חולה" על מי שרוצה להיות "שתול בבית השם".
(2) על פי הרב יצחק הוטנר, מהי הדרך הראויה ללמוד ממעשיהם של גדולי ישראל?
(8 נקודות)

12. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א.** כתוב בלשונך את שלוש החובות מן התורה שחייב הבעל כלפי אשתו. (3 נקודות)
- ב.** (1) כתוב בלשונך שתי חובות של האישה כלפי בעלה.
(2) מדוע חייבו חכמים את האישה בחובות מסוימות כלפי בעלה?
(6 נקודות)
- ג.** הסבר מהי "נדוניה". (3 נקודות)

13. קרבה בין האיש לאישה

- א.** מה הן שתי המטרות של מצוות עונה? (4 נקודות)
- ב.** הסבר כיצד באמצעות החיבור הפיזי בין האדם לאשתו, האדם מביא לידי ביטוי את "צלם הא-להים" שבו.
(3 נקודות)
- ג.** (1) כתוב מצב שבו האיש מצווה לקיים חיי אישות עם אשתו (כשהם מותרים זה לזה) אפילו שלא בשעת עונתה.
(2) כתוב מצב אחד שבו לא ראוי שבני הזוג יקיימו חיי אישות אף שהם מותרים זה לזה, והסבר מדוע.
(5 נקודות)

14. סוגה בשושנים — קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א. בנות ישראל החמירו על עצמן והשוו את דין הנידה לדין הזבה.
כתוב טעם אחד לחומרה זו. (3 נקודות)
- ב. (1) "ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה" (ויקרא, י"ח, י"ט).
כתוב שני איסורים שנכללים בציווי "לא תקרב".
(2) האיסור לחיות חיי אישות עם אישה נידה נכתב בתורה בסמיכות לאיסור לשאת אחות.
מה לומדים מסמיכות זו?
(9 נקודות)

15. שאלות קצרות

- ענה בקצרה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף — 6 נקודות).
- א. איש ואישה שאינם נשואים זה לזה רשאים להיות יחד באותו חדר אם נמצא איתם ילד בן חמש ומעלה.
הסבר מדוע.
- ב. על פי הראי"ה קוק, מהי הגבורה שבאה לידי ביטוי בברכה "אוזר ישראל בגבורה" שבברכות השחר?
- ג. הסבר את המושגים האלה: "הפסק טהרה", "שבעה נקיים".

בהצלחה!